

Itseoikaisu asiavirheen korjaamisen takia / Sosiaali- ja terveystalveluiden palveluverkkotyön käynnistäminen ja sen lausuntovaiheen käynnistäminen

Aluehallitus 28.05.2024 § 154
681/00.01.01.01/2024

Valmistelijat	toimialajohtaja, sosiaali- ja terveystalvelut Kati Kallimo, p. 050 442 2302, hyvinvointialuejohtaja Jan Tollet, p. 050 400 0073, lakiasiaintohtaja Johanna Aalto p. 050 434 6544 ja hallintopalvelupäällikkö Ella Kauppinen p. 040 352 1966
Selostus asiasta	Itä-Suomen hallinto-oikeus on 3.5.2024 antamassaan päätöksessä (1055/2024) tulkinnut, että mm. kunnan- ja kaupunginhallituksen jäsenet ja varajäsenet ovat esteellisiä päättämään palveluverkosta hyvinvointialueella aluevaltuustoa alemmissa toimielimissä. Myös henkilön hallintolain (434/2003) 28 §:n mukaisen läheisen jäsenyys tai varajäsenyys kunnan- tai kaupunginhallituksessa voi aiheuttaa henkilön esteellisyyden. Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus on päättänyt kokouksessaan 7.11.2023 § 340 käynnistää sosiaali- ja terveystalveluiden palveluverkkotyön ja edelleen 20.2.2024 § 63 käynnistää palveluverkkotyön lausuntovaiheen. Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätöksen mukaisen esteellisyydetulkinnan mukaan Keski-Suomen aluehallituksen kokouksissa on voinut olla paikalla esteellisiä päättäjiä. Tästä syystä aluehallituksen tulee poistaa ja käsitellä uudelleen aikaisemmin tekemänsä päätökset palveluverkkotyöhön liittyen. Hallintolain (434/2003) 50 §:n mukaan viranomaisen on poistettava virheellinen päätös ja käsiteltävä asia uudelleen, jos mm. päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe.

Valmistelijat toimialajohtaja, sosiaali- ja terveystalvelut Kati Kallimo, p. 050 442 2302 ja hyvinvointialuejohtaja Jan Tollet, p. 050 400 0073

Selostus asiasta **Sosiaali- ja terveystalveluiden palveluverkkotyön käynnistäminen**

Taustaa

Keski-Suomen hyvinvointi alueen aluevaltuusto on kokouksessaan 14.6.2022 hyväksynyt Hyvinvointialuestrategian, jossa on määritetty kuusi menestystekijää: uudistuminen, asukkaat, kumppanuus, ihmislähtöiset palvelut, henkilöstö ja tieto. Strategian tavoitteet ja menestystekijät ovat pohja hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelmalle sekä uudistumisohjelmalle valtuustokaudelle 2023–2025. Osana uudistumisohjelmaa päätetään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen linjaukset, jotka täsmentävät strategiassa asetettuja sosiaali- ja terveystalveluiden palvelutuotannon tavoitteita.

Hyvinvointialueen strategian ja uudistumisohjelman ja sen osana sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisen linjausten valmistuttua, on tarkoituksenmukaista laatia sosiaali- ja terveystalveluille palvelutuotantosuunnitelma, joka tuo esille hyvinvointialueen strategian ja uudistumisohjelmatyön tavoitteiden toteuttamista käytännössä. Sosiaali- ja terveystalveluiden palvelutuotantosuunnitelmaan tarvitaan osaksi myös sosiaali- ja terveystalveluiden palveluverkko.

Hyvinvointialueen tuottavuusohjelmassa on, kärkiteema 1.

Palvelukanavien ja palveluverkoston tavoitteellinen uudistaminen. Sen keskeisenä toimenpiteenä on palveluverkkokokonaisuuden tarkastelu, jossa tarkastellaan fyysisten, liikkuvien ja digipalveluiden keskinäissuhdetta ja tavoitetilaa. Uudistamistyössä toimipisteverkko tulee profiloida ja tarjottavat palvelut tulee määritellä palvelutarpeen pohjalta.

Palvelutuotannon palvelukanavat eli palveluverkko

Palveluiden palvelukanavia ovat digipalvelut, liikkuvat-, jalkautuvat-, ja kotiin vietävät palvelut sekä alueella toimivat palvelutuotannon toimipisteet. Nämä muodostavat Keski-Suomen hyvinvointialuekokonaisuutena koko Keski-Suomen kattavan palveluverkon.

Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen linjaukset muodostavat palveluverkkotyölle yleiset periaatteet ja tavoitteet. Monikanavainen palvelutuotannon palveluverkko uudistaa ja monipuolistaa palvelutuotannon toteuttamista sekä palveluiden saatavuutta, saavutettavuutta. Osana monikanavaistapalveluverkkoa on myös kiinteiden toimipisteiden (*Kivijalka) verkko, jossa tarjotaan erityisesti sellaisia palveluja, jotka edellyttävät asiakkaan/potilaan fyysistä kohtaamista.

Keski-Suomen hyvinvointialueella oleva sosiaali- ja terveystalouden toimipisteverkkoon siirtynyt aikaisemmilta palvelunjärjestäjiltä. Hyvinvointialue on tehnyt toimipisteiden osalta vuokrasopimukset kiinteistö-omistavien tahojen kanssa. Kunnilta vuokrattujen tilojen vuokrasopimukset on tehty valtioneuvoston asetuksen kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026 mukaisesti, 3 + 1 vuotisiksi. Hyvinvointialueen on ilmoitettava kuntiin vuokrasopimusten jatkamisesta vuoden 2024 loppuun mennessä. Myös tämä aikataulu ohjaa sosiaali- ja terveystalouden toimipisteverkkotyön käynnistämistä. Käytössä olevien tilojen osalta on tehty toiminnallinen ja tekninen selvitys, jonka raportti valmistuu marraskuussa 2023.

Palveluverkkotyö, jossa on määritetty sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannon toimipisteet, tulee olla valmiina huhtikuun 2024 loppuun mennessä, jolloin hyvinvointialueen ja kuntien väliset vuokrasopimusneuvottelut käynnistyvät, jotta ne ehditään toteuttamaan asetuksen mukaisessa aikataulussa vuoden 2024 loppuun mennessä.

Palveluverkkotyössä huomioidaan strategian ja uudistamisohjelman linjausten lisäksi mm. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten saatavuus, sekä hyvinvointialueen henkilöstön nykyinen toimintaympäristö ja mahdollisten muutosten vaikutukset työskentelyyn. Lisäksi huomioidaan kiinteistöjen toiminnallisen ja teknisen selvityksen tulokset ja niiden vaikutukset tilojen käytettävyyteen ja mahdolliseen investointitarpeeseen. Alueen asukkaiden palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä yhdenvertaisuus, esimerkiksi digitaalisten verkko-yhteyksien kattavuus, joukkoliikenne ja muut edellytykset saavuttaa palveluita. Toimipisteverkon (*Kivijalka) taloudelliset vaikutukset ja muutokset arvioidaan vuodesta 2025 vuoteen 2030.

Lainsäädäntö

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää, että Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on lisäksi toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitettuna palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.

Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.

Aikataulu

Palveluverkkotyö tullaan toteuttamaan 11/2023 - 4/2024 välisenä aikana. Työtä ohjaa aluehallitus. Valmistelun aikana tullaan kuulemaan hyvinvointialueen eri toimielimiä, lisäksi tullaan pyytämään laajasti lausunnot myös alueen kunnilta, asukkailta ja hyvinvointialueen henkilöstöltä sekä muilta toimijoilta. Lopullisesti palveluverkon toimipisteistä, palveluverkkomääritelmän mukaisten toimipisteiden osalta, päättää aluevaltuusto (Hallintosääntö 16§).

Toimivalta

Hallintosääntö 16 § ja 17 §

Valmistelijat toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysterveystoiminta Kati Kallimo, p. 050 442 2302, hyvinvointialuejohtaja Jan Tollet, p. 050 400 0073, viestinnän asiantuntija Tero Manninen p. 040 707 1508 ja järjestämispäällikkö Jarna Virtanen p. 040 542 0875

Selostus asiasta **Sosiaali- ja terveysterveystoiminta palveluverkkotyön lausuntovaiheen käynnistäminen**
Aluehallitus on käynnistänyt sosiaali- ja terveysterveystoiminta palveluverkkotyön. Palveluverkkotyön käynnistyttyä ja suunnitteluvaiheen aikana palveluverkkotyön aikataulu on tarkentunut siten, että työ on tarkoitus olla aluevaltuuston päätöksenteossa toukokuussa 2024. Lisäksi työn laajuuden ja vaativuuden vuoksi on työn tueksi hankittu ulkopuolista asiantuntijatukea ja resurssia projektityöhön, kumppaniksi tarjouspyyntöjen perusteella valittiin NHG (Nordic Healthcare Group).

Palveluverkkotyö perustuu hyvinvointialueen strategiaan. Sosiaali- ja terveysterveystoiminta palveluverkkotyön järjestämisen linjaukset muodostavat sosiaali- ja terveysterveystoiminta palveluverkkotyön periaatteet.

Palveluverkon lausuntovaiheen materiaalissa palveluverkkomääritelmän mukaisista palveluista on kuvattu toimipistetasolla nykytila sekä kaksi vaihtoehtoista mallia. Näitä palveluja ovat laaja-alainen sosiaali- ja terveysterveystoiminta, alueellinen osastotoiminta, ikääntyneiden ympärivuorokautinen asuminen, ikääntyneiden päivätoiminta sekä perhekeskukset. Vaihtoehtoiset mallien muodostaminen perustuu mm. toimintamallien ja palveluiden uudistamiseen, palveluiden turvaamiseen, resurssien riittävyyteen, palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen sekä järjestämislinjausten mukaisiin tavoitteisiin ja talouteen. Kaikista muista sosiaali- ja terveysterveystoiminta palveluista on materiaalissa kuvattu toimintamalli, järjestämislinjausten mukainen uudistuminen sekä palveluverkon kehittämisen tavoitteet ja periaatteet.

Palveluverkkotyön lausuntomateriaaliksi on valmistunut materiaali, joka sisältää edellä kuvatun palveluiden kuvauksen periaatteiden lisäksi laajan tietopohjan mm. Keski-Suomen väestöstä, joukkoliikenteestä, verkkoyhteyksistä ja palveluiden nykytilasta sekä toiminnan että talouden näkökulmasta. Lausuntomateriaali sisältää sosiaali- ja terveysterveystoiminta palveluverkkokokonaisuuden lisäksi vaikutusten ennakoarvioinnin palveluverkkomääritelmän mukaisista palveluista sekä tiivistelmän laajasta palveluverkkomateriaalista.

Palveluverkon lausuntoaika käynnistyi 22.2.2024. Lausuntovaiheen materiaali julkaistiin keskiviikkona 21.2.2024 klo 12.00.

Palveluverkkomääritelmän mukaisten palveluiden vaikutusten ennakoarviointi

Lausuntojen tueksi on toteutettu vaikutusten ennakoarviointi. Viranhaltijatyönä laaditun vaikutusarvioinnin tarkoituksena on tuottaa lausuntojen tueksi mahdollisimman luotettavia arvioita vaihtoehtojen olennaisista vaikutuksista päätösten vaikutuspiirissä oleviin tahoihin. Vaikutuksia on arvioitu seuraavista näkökulmista: ihmiset, elinvoiva hyvinvointi alue ja kunnat, talous, henkilöstö, ympäristö ja seutuvaikutukset. Vaihtoehtojen arviointi on toteutettu parhaan käytössä olevan tiedon ja tietämyksen pohjalta käytettävissä olevan määrärajan puitteissa.

Lopullinen, täydentävä vaikutusten arviointi tehdään valituksi tulleen palveluverkkokokonaisuuden perusteella lausuntoajan päätyttyä.

Osallisuus lausuntoaikana

Palveluverkkotyön käynnistämispäätöksen mukaisesti, palveluverkon valmistelun aikana tullaan kuulemaan hyvinvointialueen eri toimielimiä, lisäksi tullaan pyytämään laajasti lausunnot myös alueen kunnilta, asukkailta ja hyvinvointialueen henkilöstöltä sekä muilta toimijoilta.

Palveluverkon projektisuunnitelman mukaisesti palveluverkkotyö toteutetaan laajasti alueen eri toimijoita ja hyvinvointialueen työntekijöitä osallistaen. Tammikuussa toteutettiin sekä Polis että Webropol -alustoilla ennakoiva kysely hyvinvointialueen työntekijöille ja alueen asukkaille palveluverkkotyöhön ja sen teemoihin liittyen. Lisäksi toteutettiin suunnitelman mukainen kuntakierros, jossa jokaisen Keski-Suomen kunnan kanssa pidettiin tapaaminen, jossa kunta sai evästä palveluverkkotyön valmistelua oman kuntansa näkökulmasta ja erityispiirteet esiin nostaen.

Lausuntoaikana järjestettiin seitsemän alueellista asukastilaisuutta, joissa palveluverkkotyön lausuntovaiheen materiaalia ja suunnitelmia esiteltiin alueen asukkaille.

Lisäksi keskisuomalaiset pystyivät ottamaan kantaa palveluverkkoon otakantaa.fi:ssä ja sote-asevilla olevilla lomakkeilla. Myös asukaspaneeli osallistui palveluverkon arviointiin. Asukaspaneeli on uusi osallisuuden keino ja siihen valitaan 30 henkilöä edustamaan koko Keski-Suomea. Myös erityisryhmät, kuten romanit, maahanmuuttajat, nuoret ja ikääntyneet palvelunkäyttäjät otettiin huomioon erikseen osallistamisessa.

Kuntajohdolle järjestettiin työpaja, järjestöille ja palveluntuottajille oli myös omat tilaisuutensa. Kaikki sidosryhmät pystyivät antamaan lausuntonsa lausuntopalvelussa. Vaikuttamistoimielimiä pyydettiin osallistamaan oman kuntansa vaikuttamistoimielimet tai sidosryhmänsä arviointiin. Henkilöstö pystyi vaikuttamaan palveluverkkotyöhön tiimitehtävien kautta. Lisäksi aiheesta järjestettiin 8 työpajaa.

Aikataulu

Palveluverkkotyön lausuntoaika oli 22.2.-23.3.2024 välisenä aikana.

Lopullisesti palveluverkon toimipisteistä, palveluverkkomääritelmän mukaisten toimipisteiden osalta, päättää aluevaltuusto (Hallintosääntö 16 §).

Toimivalta asiassa
Hallintosääntö 17 §

Esittelijä Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan

Päätösehdotus Aluehallitus

1) päättää poistaa 7.11.2023 § 340 ja 20.2.2024 § 63 päätöksensä menettelyvirheen vuoksi;

2) päättää sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluverkkotyön käynnistämisen edellä kuvatun mukaisesti;

3) toteaa, että sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluverkkotyön lausuntoaika käynnistettiin ja järjestettiin edellä esitetyn mukaisesti.

Asian kokouks käsittely:

Maria Kaisa Aula, Lotta Ahola, Mervi Hovikoski, Kari Kiiskinen, Eino Nissinen, Kati-Erika Timperi, Hilma Vepsäläinen, Janne Luoma-aho ja Pasi Marjakangas ilmoittivat olevansa esteellisiä (peruste: hallintolaki 28.1 § kohta 5, yhteisöjäävi) ja poistuivat kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 15.03-15.40.

Piia Flink-Liimatainen ja Heimo Lajunen liittyivät kokoukseen tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 15.03–15.40.

Pöytäkirjanpitäjänä tämän pykälän osalta toimi lakiasiainjohtaja Johanna Aalto.

Päätös Tilapäiseksi puheenjohtajaksi tämän pykälän ajaksi valittiin Mauno Vanhala.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätettiin, että tämän pykälän jälkeen siirryttiin käsittelemään pykälä 150.